

**PRAVOPISNI, JEZIČNI I TERMINOLOŠKI SAVJETI
ZA IZRADU STUDENTSKIH RADOVA**

v. 1.1

**Maja Rujnić-Sokele
Katedra za preradu polimera**

Siječanj 2013.

UMJESTO PREDGOVORA

Na *Katedri za preradu polimera Sveučilišta u Zagrebu* već dugi niz godina njeguje se hrvatski jezik, prvenstveno zahvaljujući prof. dr. sc. Igoru Čatiću koji se i dalje neumorno bori za jasnu terminologiju i rangiranje pojmova, i ne samo na području prerade polimera.

Vrlo često nastavnici su suočeni s čitanjem seminarskih, završnih, diplomskih i drugih radova, što se najčešće svodi na ispravljanje pravopisnih pogrešaka i zatipaka (*tipfelera*), nakon čega slijedi lektoriranje. Cilj je ovog teksta upozoriti na najčešće pogreške do kojih dolazi prilikom pisanja studentskih radova, kako bi se one prilikom pisanja radova izbjegle (iako se autorica u to previše ne pouzdaje).

Prvo poglavlje opisuje najčešće pravopisne pogreške: *ije* i *je*, *č* i *ć*, *s* i *sa*, pisanje brojeva, datuma, interpunkcije i sl.

Drugo poglavlje upozorava na najčešće pogreške pri prevođenju engleskih riječi, daje stilske savjete, objašnjava upotrebu vezničkih skupova, itd.

Treće poglavlje donosi primjere pogrešne i pravilne upotrebe nekih riječi, a četvrto poglavlje posvećeno je stručnoj terminologiji vezanoj uz preradu polimera.

Sadržaj:

1. Pravopisni savjeti	4
1.1 Č ili ć?	4
1.2 Ije ili je?	4
1.3 S ili sa?	4
1.4 Pisanje brojeva	4
1.5 Znakovi interpunkcije	5
1.6 Nabranje	5
1.7 Crtica / spojnica	5
1.8 Futur prvi (bit će / biti će / će biti)	6
1.9 Pisanje datuma	6
2. Stilski savjeti, skladnja riječi, oblikoslovlje	7
2.1 Koristiti što > koristiti se čime / Korištenje čega > koristiti se čime	7
2.2 Strane riječi	7
2.3 Uporaba hrvatskih riječi	7
2.4 Celsusov stupanj > Celzijev stupanj	8
2.5 Koji / kojega	8
2.6 Veznički skupovi	8
2.7 Budući da i jer	8
2.8 Pomoću / s pomoću, vremenom / s vremenom	8
2.9 Je li / da li / li	9
2.10 Ja bi , mi bi , vi bi > Ja bih, mi bismo, vi biste	9
2.11 Kabel / kabao	9
2.12 S ili bez / za ili protiv	10
2.13 Položaj enklitika	10
2.14 Položaj apozicije	10
2.15 Brojevi	10
2.16 Zbog i radi	10
3. Rječoslovlje	12
3.1 Dopustiti / dozvoliti , dozvola / dopuštenje	12
3.2 Drvni, papirni / drven, papirnat	12
3.3 Fizikalni / fizički	12
3.4 Multi > više-	12
3.5 Podesiti > prilagoditi, namjestiti, podešavanje > prilagodba, namještanje	12
3.6 Teoretski / teorijski	12
3.7 Najoptimalnije, najprioritetnije > optimalno, prioritetno	13
3.8 Postepeno > postupno	13
3.9 Isticati / istjecati	13
3.10 Isti / jednak	13
3.11 Zahvaliti / zahvaliti se	13
4. Stručni terminološki savjeti	14

1. PRAVOPIISNI SAVJETI

1.1 Č ILI Ć?

Ovdje najčešće može pomoći pravopisni provjernik (e. *spell checker*) pa je uputno instalirati ga. Ako se ne želite koristiti provjerom pravopisa koju nude uređivači teksta (*MSWord, OpenOffice*), svoj tekst možete dati na provjeru *Haschecku*, prvom (i jedinom) hrvatskom akademskom pravopisnom provjerniku. Njegovo se sučelje nalazi na adresi <http://hascheck.tel.fer.hr/>

Primjeri:

- ⇒ nije ~~čovjek~~ (niti ~~čovjek~~), već **čovjek**
- ⇒ nije ~~već~~, već **već**
- ⇒ nije ~~moгуćnost~~, nego **moгуćnost**
- ⇒ nije ~~plaćanje~~, nego **plaćanje**
- ⇒ nije ~~kućiste~~, nego **kućiste**.

1.2 IJE ILI JE?

Osnovno je načelo da se u dugome slogu pojavljuje **ije**, a u kratkome **je**, no to pravilo ima podosta iznimaka. Primjerice:

- ⇒ nije ~~redosljed~~, nego **redosljed**
- ⇒ nije ~~promijena~~, nego **promjena**
- ⇒ nije ~~uvijet~~, nego je **uvjet**
- ⇒ **zahtijevam** da se pohađaju predavanja, no nemam previše **zahtjeva**
- ⇒ zadatak ćete **riješiti** i dobiti **rješenje** – zadatak će tada biti **riješen**; ako ne znate dovoljno, **rješavat** ćete ga dugo.

Razlika između **sljedeći** i **slijedeći**: **sljedeći** je pridjev koji znači: *koji slijedi, koji je idući na redu*. **Slijedeći** je glagolski prilog sadašnji koji odgovara na pitanje *na koji način, kako*.

- ⇒ **Pogrešno**: Tko je ~~slijedeći~~?
- ⇒ **Pravilno**: Tko je **sljedeći**? (Tko je idući na redu?)
- ⇒ **Pogrešno**: ~~Sljedeći~~ link, pronašao je zanimljivu stranicu.
- ⇒ **Pravilno**: **Slijedeći** link, pronašao je zanimljivu stranicu. (na koji način: prateći).

Slijedeći ove savjete naučit ćete razliku između ove dvije riječi, tako da **sljedeći** put nećete pogriješiti.

Slično je i s riječima **svijetleći** (*tako da svijetli*), **svijetlo** (srednji rod pridjeva *svijetao*), **svjetleći** (*koji svijetli*) i **svjetlo** (imenica). Postavljene su **svjetleće** reklame koje nam **svijetleći** u mraku pokazuju put. **Svjetlo** na semaforu **svijetli svijetlocrvenom** bojom.

1.3 S ILI SA?

Duži oblik **sa** upotrebljava se:

- ⇒ ispred oblika osobne zamjenice prvog lica jednine u instrumentalu (**sa mnom**)
- ⇒ ispred riječi koje počinju suglasnicima **s, š, z i ž** (npr. **sa sinom, sa školom, sa zadržkom, sa žalošću** i sl.)
- ⇒ ispred riječi koje počinju suglasničkim skupovima **ks-** i **ps-**, odnosno gdje je drugi suglasnik **s, š, z ili ž** (npr. **sa Ksenijom, sa psom, sa pšenicom** i sl.)

1.4 PISANJE BROJEVA

Točka se piše na kraju rednih brojeva kako bi se razlikovali od glavnih brojeva, a to pravilo vrijedi i za arapske i za rimske brojke koje imaju oblik velikih latiničnih slova pa bi izostanak točke mogao stvarati nesporazume. (*Leo Hendrik Baekeland rođen je 14. 11. 1863., a umro je 23. 2. 1944.*)

Redni broj nikada se ne piše s točkom, crticom i padežnim nastavkom:

- ⇒ **Pogrešno**: Drugi ispitni rok bit će ~~25-tog~~ siječnja.
- ⇒ **Još gore**: Drugi ispitni rok bit će ~~25-tog~~ siječnja.
- ⇒ **Pravilno**: Drugi ispitni rok, predviđen za **25. siječnja**, otkazan je.

Brojke se pišu s **decimalnim zarezima** i **razmakom** između tisućica (25 000,00), ali: 1723 (bez razmaka kada je samo jedna znamenka tisućice) – po Pravopisu Babić-Moguš.

Napomena: pri pisanju brojaka s razmacima, kao i pri pisanju brojaka s mjernim jedinicama, korisno je umjesto običnog razmaka staviti tzv. neodvojivi razmak (e. *non-breaking space*) koji se u *MS Wordu* dobije istovremenim držanjem razmaknice i tipaka *Ctrl* i *Shift*.

- ⇒ **Pogrešno:** Primjerice, proširenje širine raspodjele molekularnih masa od 3 na 10 produljuje trajanje ciklusa za 45 % (pogrešno je i 45%)
- ⇒ **Pravilno:** Primjerice, proširenje širine raspodjele molekularnih masa od 3 na 10 produljuje trajanje ciklusa za 15 %.

1.5 ZNAKOVI INTERPUNKCIJE

Ispred interpunkcijskih znakova (točka, dvotočka, zarez, točka-zarez, upitnik, uskličnik...) ne dolazi razmak, dok nakon njih dolazi. Ispred otvorene zagrade dolazi razmak, iza zatvorene zagrade dolazi razmak. Iza otvorene i ispred zatvorene zagrade razmaka nema:

- ⇒ **Pogrešno:** Ovo je ~~rečenica~~. Ovo je druga rečenica (~~ima i zagrade~~).
- ⇒ **Pravilno:** Ovo je **rečenica**. Ovo je druga rečenica (**ima i zagrade**).

To vrijedi i za titule – iza točke dolazi razmak:

- ⇒ **Pogrešno:** Bista ~~prof.dr.sc.~~ Aleksandra Đuraševića nalazi se u auli FSB-a.
- ⇒ **Pravilno:** Bista **prof. dr. sc.** Aleksandra Đuraševića nalazi se u auli FSB-a.
- ⇒ Kratica *dr.* ne sklanja se. **Pogrešno:** Bista ~~dra~~ nalazi se ...

Ako više znakova interpunkcije dolaze jedan za drugim, treba ih pisati sve: *Diplomirao je 1996., magistrirao 2000., a doktorirao 2004. godine.*

1.6 NABRAJANJE

Pri nabranju svaki se navod piše malim početnim slovom. Na kraju svakog navoda **ne** stavlja se rečenični znak (npr. zarez), a na kraju navođenja stavlja se točka, npr.:

Ubrizgavalica je element sustava za injekcijsko prešanje koji mora ostvariti više funkcija. To su:

- priprema taljevine za ubrizgavanje
- ubrizgavanje taljevine u kalup
- otvaranje i zatvaranje kalupa
- vađenje otpreska.

1.7 CRTICA / SPOJNICA

Crtica (–) i **spojnica** (-) prije svega grafijski se razlikuju, i to po tome što je crtica nešto duža i piše se s razmacima (bjelinama) s objiju njezinih strana, dok je spojnica nešto kraća i piše se bez bjelina ispred i iza nje.

Spojnica (-) služi za spajanje riječi ili drugih sastavnih dijelova nekog izraza koji se iz pravopisnih i jezikoslovnih razloga ne mogu pisati sasvim sastavljeno, ali ni rastavljeno (npr. *90-ih godina prošlog stoljeća*, *SAD-a*, *spomen-ploča*, *rang-lista*).

Spojnicu treba izbjegavati u slučajevima kada je smislenije napisati pridjev:

- ⇒ **Pogrešno:** klima uređaj, internet stranice
- ⇒ **Pravilno:** klimatizacijski uređaj, internetske stranice (još bolje: mrežne stranice).

Kratice pak koje se osjećaju kao pridjevi, a napisane su velikim slovima (*TV pretplata*, *PVC prozorski okvir*, *WC uređaj*, *PE vrećica*, *PET boca* i sl.) ne pišu se sa spojnicom; iako je *PE* kratica za *polietilen*, u navedenom se primjeru čita *poletilenska vrećica* (ali ne i *PVC vrećica*, jer takvih nema...).

Crtica se upotrebljava kao zamjena za prijedlog **do**.

- ⇒ Svakoga dana učim 4 – 5 sati. (4 do 5 sati – svakako premalo!)

Ako se ispred broja napiše **od**, onda se između brojeva treba napisati i **do**.

- ⇒ **Pogrešno:** Studirala je na FSB-u od 1999. – 2007.
- ⇒ **Pravilno:** Studirala je na FSB-u od 2003. do 2007.

Napomena: u *MS Wordu* se crtica (–) (*En Dash*) dobije istovremenim držanjem tipaka *Ctrl* i *Num-* (ili *Insert*, *Symbol*, *Special Characters*).

1.8 FUTUR PRVI (BIT ĆE / BITI ĆE / ĆE BITI)

Futur prvi tvori se od nenaglašenih oblika nesvršenoga prezenta pomoćnoga glagola htjeti (**ću, ćeš, će, ćemo, ćete, će**) i infinitiva glagola koji se spreže: *ja ću pjevati, ja ću biti, ti ćeš čitati*.

Kad infinitiv na **-ti** dolazi prije oblika pomoćnoga glagola, ispušta se završno **-i**: *bit ću, pjevat ću, čitat ću*.

- ⇒ **Pogrešno:** Sutra ću ~~pisat~~ ispit. ~~Pokušati~~ ću prepisivati, ali ću to ~~činit~~ tako loše, da će me asistenti odmah ~~otkrit~~. ~~Pasti~~ ću kao kruška.
- ⇒ **Pravilno:** Sutra **ću pisati** ispit. **Pokušat ću** prepisivati, ali **ću to činiti** tako dobro, da me asistenti **neće otkriti**. **Proći ću** bez problema! (Nema šanse!)
- ⇒ **Pravilno:** **ću gledati** i **gledat ću**, nipošto ~~ću gledat, gledati ću~~ ili ~~gledaću, ćeš doći i doći ćeš~~, nipošto ~~ćeš doć, doć ćeš ili doćeš~~.

Dakle: ispred **će** nema **-i**, iza **-i** ga ima (samo za glagole koji završavaju na **-ti**)!

1.9 PISANJE DATUMA

Ne vjerujte Windowsima! Oni koji su lokalizirali taj operacijski sustav ne razmišljaju o finesama hrvatskoga jezika pa ispada da se neki mjesec ponavlja više puta u godini. Tako ćete tamo, primjerice, vidjeti datum 12. ožujak 2008. – kao da ožujaka u godini ima u izobilju, a ovaj je 12. po redu. Dakle: **12. ožujka**, a ne ~~12. ožujak~~!

Ne treba pisati vodeće nule - ~~12.03.2012.~~, ali pazite na razmak iza točke: Pravilno je **12. 3. 2012.**

2. STILSKI SAVJETI, SKLADNJA RIJEČI, OBLIKOSLOVLJE

2.1 KORISTITI ŠTO > KORISTITI SE ČIME / KORIŠTENJE ČEGA > KORISTITI SE ČIME

Najčešća pogreška pri pisanju radova je pri uporabi riječi **koristiti** i **korištenje** koje su svima jako mile i drage, a gotovo nikad nisu pravilno upotrijebljene.

Dakle, prvo valja razlikovati glagole **koristiti** i **koristiti se**.

Koristiti znači *biti na korist, od koristi, služiti, pomagati komu* i uz taj glagol dolazi dopuna u dativu (npr. *odmor koristi studentima, ali i profesorima*).

Koristiti se znači *obavljati što s pomoću čega* i uz taj glagol dolazi dopuna u instrumentalu. Često se griješi tako da se umjesto glagola **koristiti se** upotrebljava glagol **koristiti** s dopunom u akuzativu.

⇒ **Pogrešno:** ~~koristiti šalabahter, koristiti računalo~~

⇒ **Pravilno:** *koristiti se šalabahterom* (ni slučajno!), *koristiti se računalom*.

Glagol **koristiti se** može se zamijeniti glagolima *upotrebljavati, rabiti i služiti se*, pa je **pravilno** i: *upotrebljavati računalo, rabiti računalo i služiti se računalom*.

Jednaka greška javlja se i pri uporabi glagolske imenice **korištenje**.

⇒ **Pogrešno:** ~~korištenje mobitela, korištenje dodatne literature, korištenje javnoga prostora~~

⇒ **Pravilno:** *korištenje mobitelom, korištenje dodatnom literaturom, korištenje javnim prostorom*, ali *korištenje zajednici*.

Glagolska imenica **korištenje** može se zamijeniti imenicama *upotreba, uporaba i poraba* ili glagolskim imenicama *upotrebljavanje, rabljenje i služenje*. Tako je **pravilno** i: *upotreba mobitela, uporaba mobitela i služenje mobitelom*.

2.2 STRANE RIJEČI

Izrazito velik kamen spoticanja strane su riječi (ili možda ipak hrvatske). Neki studenti previše su revni pri pokušaju prevođenja pa im se dogodi da pretjeraju (*ultimate* nije ultimativan, a *eventually* nije eventualno), drugi zaziru od hrvatskih riječi (čemu *degradacija* ako imamo *razgradnju*?), treći se izgube u milijardama i bilijunima (*billion* je milijarda, a ne bilijun, ako rabite američku literaturu), četvrti se izgube u strukturi rečenice jer prijevod prepuštaju *Google Translateu* (*was done by nije bio je učinjen od strane*).

Strane se riječi pri sklanjanju ponašaju kao i domaće, a ne ponašaju se kao kratice:

⇒ surfate **internetom**, a ne ~~Internet-om~~,

⇒ koristite se **Microsoftovom** programskom podrškom ili programskom podrškom **Microsofta**, a ne ~~Microsoft-a~~ ili ~~Microsoft-ovu~~; nipošto se ne koristite ~~Microsoft~~ podrškom

⇒ rješenje svojeg problema nećete pronaći na ~~Google-u~~, nego na **Googleu**

⇒ s prijateljima razgovarate putem **Facebooka**, a ne ~~Facebook-a~~

⇒ ako ne volite **Microsoft**, možda ste ljubitelj **Linuxa**, nikako ~~Linux-a~~, ali možda **Mac OS-a**.

Sve strane riječi u području u kojem radite završni rad u tekstu pišu se ovako:

⇒ U pretežnom dijelu postupaka prerade polimera osnovna je rastezna viskoznost (e. *extensional viscosity*, nj. *Dehnviskosität*), a ne smična viskoznost (e. *shear viscosity*, nj. *Scherviskosität*).

⇒ Pigmentni koncentracije (koncentracije boje), (e. *masterbatch*). Alternativni nazivi za *masterbatch* su matična smjesa, predsmjesa i predmješavina.

Ako stranu riječ ne možete ili ne znate prevesti, pišite je *ukošeno*.

2.3 UPORABA HRVATSKIH RIJEČI

Vrlo često se strane riječi mogu zamijeniti hrvatskima.

Primjeri:

⇒ nije **sistem**, nego **sustav**

⇒ nije **princip**, nego **načelo**

⇒ nije **baza** nego **temelj** ili **osnova**

⇒ nije **sortiranje** nego **razvrstavanje**

- ⇒ nije **studija** nego **istraživanje**
- ⇒ nije **degradacija** nego **razgradnja**
- ⇒ nije **testiranje** nego **ispitivanje**
- ⇒ nije **aplikacija** nego **primjena**
- ⇒ nije **efikasnost** nego **učinkovitost**
- ⇒ nije **varijanta** nego **inačica**
- ⇒ nije **direktno/indirektno** nego **izravno/neizravno**
- ⇒ nije **period** nego **razdoblje**.

2.4 CELSIUSOV STUPANJ > CELZIJEV STUPANJ

Pravilno je: **Celzijev stupanj**. U razgovornome stilu može se pojaviti i oblik **stupanj Celzija**, ali je u hrvatskome standardnom jeziku pravilan samo oblik **Celzijev stupanj**. Između brojčane vrijednosti i znaka za Celzijev stupanj treba pisati razmak (22 °C), kao i kod pisanja svih brojaka s jedinicama (npr. 24 %, 35 kg/m³, 12 000 MPa).

2.5 KOJI / KOJEGA

Odnosna zamjenica koji u akuzativu (odgovara na pitanja koga, što?) ima dva oblika. Kada se odnosi na nešto živo (čovjeka ili životinju), akuzativ glasi **kojeg**, a kad se odnosi na nešto neživo (ili biljku), akuzativ glasi **koji**.

Neživo:

- ⇒ **Pogrešno:** Riješio je zadatak ~~kojeg~~ mu je zadao nastavnik.
- ⇒ **Pravilno:** Riješio je zadatak **koji** mu je zadao nastavnik.

Živo:

- ⇒ **Pogrešno:** Zapamtio je studenta ~~koji~~ je vidio.
- ⇒ **Pravilno:** Zapamtio je studenta **kojeg** je vidio.

2.6 VEZNIČKI SKUPOVI

Veznički skupovi: **budući da, s obzirom na to da, bez obzira na to što** često se pojavljuju u skraćenome, nepravilnome obliku ~~budući, s obzirom, bez obzira~~.

- ⇒ **Pogrešno:** ~~S obzirom da~~ je kasno, moramo krenuti.
- ⇒ **Pravilno:** **S obzirom na to** da je kasno, moramo krenuti.
- ⇒ **Pogrešno:** ~~Bez obzira što~~ pada kiša, ići ćemo na izlet.
- ⇒ **Pravilno:** **Bez obzira na to** što pada kiša, ići ćemo na izlet.
- ⇒ **Pogrešno:** ~~Budući su~~ pobijedili, mogu slaviti.
- ⇒ **Pravilno:** **Budući da** su pobijedili, mogu slaviti.

2.7 BUDUĆI DA I JER

Budući da i jer (ne *je!*) razlikuju se prema mjestu koje zauzimaju u zavisnosloženoj uzročnoj rečenici (gradivo iz 7. razreda osnovne škole, no tko se još toga sjeća...). Veznički skup **budući da** (nije pravilno upotrebljavati samo prijedlog *budući*, jer je to pridjev, npr. *budući muž*) upotrebljava se kada je zavisna surečenica ispred glavne, a veznik **jer** kada je zavisna surečenica iza glavne. Dakle:

- ⇒ **Pogrešno:** Nisam položio ispit ~~budući da~~ nisam učio. ~~Jer~~ je slomio nogu, nije došao na nastavu.
- ⇒ **Pravilno:** **Budući da** nisam učio, nisam položio ispit. Nije došao na nastavu **jer** je slomio nogu (ispred *jer* ne piše se zarez!).

2.8 POMOĆU / S POMOĆU, VREMENOM / S VREMENOM

Instrumental s prijedlogom **s/sa** upotrebljava se kad se izriče:

- ⇒ **način:** **S užitkom** učim Preradu polimera.
- ⇒ **vrijeme:** **S godinama** studiranja postao sam imun na hranu u menzi.
- ⇒ **društvo:** Družim se isključivo **s prividnim (virtualnim) likovima**. (Bilo bi još bolje da se družite **s prividnicima**).

Instrumental s prijedlogom **s/sa** **ne** upotrebljava se kad se izriče:

- **sredstvo:**

- ⇒ **Pogrešno:** Na faks ~~sam došao s tramvajem~~.
- ⇒ **Pravilno:** Na faks sam došao **tramvajem**.

- indirektni objekt:

- ⇒ **Pogrešno:** Bavio sam se s izradom ~~šalabahtera~~.
 - ⇒ **Pravilno:** Bavio sam se izradom **šalabahtera** dok me nisu uhvatili.
- Dakle, vrijeme, pomoć i obzir nisu sredstvo pa ih ne možete uzeti i njima raditi nešto:
- ⇒ **Pogrešno:** Danas ne znam ništa, ali ~~vremenom~~ ću naučiti.
 - ⇒ **Pogrešno:** Nisam učio, ali ću proći ~~pomoću~~ šalabahtera.
 - ⇒ **Pravilno:** Danas sam pao, ali ću s **vremenom** naučiti i proći.
 - ⇒ **Pravilno:** S **pomoću** genetskog inženjeringa doživjet ću stotu.

Pazite i na jezičnu ekonomičnost:

- ⇒ **Pogrešno:** Riješit ću problem s ~~pomoću računala~~.
- ⇒ **Pravilno:** Riješit ću problem **računalom**.
- ⇒ **Pogrešno:** Ispit pišemo s ~~pomoću olovke~~.
- ⇒ **Pravilno:** Ispit pišemo **olovkom**.

2.9 JE LI / ~~DA LI~~ / LI

Pitanja se postavljaju ovako:

- ⇒ **Želite li** dodatne bodove iz aktivnosti na nastavi?
- ⇒ **Biste li** izašli iz predavaonice?
- ⇒ **Je li** profesor došao u svoju sobu?

a ne ovako:

- ⇒ ~~Da li~~ ~~želite~~ dodatne bodove iz aktivnosti na nastavi?
- ⇒ ~~Da li~~ ~~bi~~ izašli iz predavaonice?
- ⇒ ~~Da li~~ ~~je~~ profesor došao u svoju sobu?

Sličan je problem s tzv. dakanjem:

- ⇒ **Pogrešno:** Idem ~~da učim~~. Kad naučim, ići ću ~~da se igram~~.
- ⇒ **Pogrešno:** Spojio sam se na internet ~~bez da sam morao upisati~~ korisničko ime.
- ⇒ **Pravilno:** Idem **učiti**. Kad naučim, ići ću se **igrati**.
- ⇒ **Pravilno:** Spojio sam se na internet **bez upisivanja korisničkog imena**.

No riječ *da* ne treba posvuda izbjegavati, pa može: Dođi **da** te vidim! Mora **da** si puno učio preko vikenda. S obzirom na to **da** pažljivo slušam na predavanju, lako mi je položiti ispit.

2.10 JA BI, MI BI, VI BI > JA BIH, MI BISMO, VI BISTE

Pogodbeni način (kondicional) tvori se s pomoću aorista pomoćnoga glagola **biti**, a on ne glasi **bi** u svim licima:

- ⇒ **Pogrešno:** ja ~~bi~~, ti ~~bi~~, on ~~bi~~, mi ~~bi~~, vi ~~bi~~, oni ~~bi~~
- ⇒ **Pravilno:** ja **bih**, ti ~~bi~~, on ~~bi~~, mi **bismo**, vi **biste**, oni ~~bi~~

Dakle:

- ⇒ Kad **bi** provodio više vremena za knjigom, a manje za računalom, mogao **bi** dobiti dobru ocjenu. (Ti ili on?)
- ⇒ Kad **bih** provodio više vremena za knjigom, a manje za računalom, mogao **bih** dobiti dobru ocjenu. (Ja!)
- ⇒ Kad **bi** provodili više vremena za knjigom, a manje za računalom, mogli **bi** dobiti dobru ocjenu. (Oni!)
- ⇒ Kad **bismo** provodili više vremena za knjigom, a manje za računalom, mogli **bismo** dobiti dobru ocjenu. (Mi!)
- ⇒ Kad **biste** provodili više vremena za knjigom, a manje za računalom, mogli **biste** dobiti dobru ocjenu. (Vi!)

2.11 KABEL / KABAO

Pri tvorbi oblika imenice **kabel** često se griješi. Nominativ množine imenice **kabel** glasi **kabeli** (nismo kajkavci, pa nije *kabli*!)

- ⇒ **Pogrešno:** ~~Kablovi~~ su prerezani. ~~Kabli~~ su prerezani.
- ⇒ **Pravilno:** **Kabeli** su prerezani.

Oblici **kablovi** i **kabli** nominativ su množine imenice **kabao** (vjedro), a ne imenice **kabel**.

Imenica **kabel** sklanja se u jednini ovako: NA kabel, G kabela, DL kabelu, I kabelom, a u množini ovako: N kabeli, G kabela, DLI kabelima, A kabele.

Imenica **kabao** sklanja se u jednini ovako: NA kabao, G kabla, DL kablu, I kablom, a u množini ovako: N kablovi/kabli, G kablova/kabala, DLI kablovima/kablina, A kablove/kable.

2.12 S ILI BEZ / ZA ILI PROTIV

Pri prevođenju s engleskog jezika često se griješi u pisanju sintagme *with or without (something)* koja se prevodi sa *s ili bez (nečega)*, pri čemu takav prijevod nije u skladu s pravilima hrvatskog jezika jer dopuna (imenica) iza *s* dolazi u instrumentalu, a iza *bez* u genitivu. Isto vrijedi i za prevođenje sintagme *for or against*, tj. *za ili protiv*.

- ⇒ **Pogrešno:** ~~S ili bez šminke, s ili bez uputnice, s ili bez gledatelja. Za ili protiv plastike.~~
- ⇒ **Pravilno:** **Sa šminkom ili bez nje, s uputnicom ili bez nje, s gledateljima ili bez njih.** Za plastiku ili protiv nje. (za, naravno!)

2.13 POLOŽAJ ENKLITIKA

O enklitikama možda do sada niste ni čuli i zacijelo sad nije trenutak da se s njima pobliže upoznate. Vjerujemo da će nekoliko primjera ilustrirati o čemu je riječ i što valja, a što može i bolje:

- ⇒ **Može proći:** Završni rad je napokon gotov.
- ⇒ **Uhu ugodnije:** Završni rad napokon je gotov.
- ⇒ **Može proći:** Profesor Hrvoje Horvat je dekan FSB-a.
- ⇒ **Uhu ugodnije:** Profesor Hrvoje Horvat dekan je FSB-a.

Bit svega je da nenaglašena riječ ne smije stajati na naglašenom ili istaknutom mjestu u rečenici. Pročitajte naglas gornje primjere i čut ćete kako je neke rečenice prirodnije čitati. Nova naglasna cjelina ne može početi nenaglašenom riječju (enklitikom, npr. *je*).

2.14 POLOŽAJ APOZICIJE

Otvorimo novine i pročitajmo što piše: ~~Apple kompjutori, Renault automobili, PEZ bomboni, GEO magazin, Zippo upaljač, 095 mobilna mreža, VIP mreža, T-Com Internet korisnici, Internet mreža, plazma televizor...~~

Što se dogodilo s pridjevima, što se dogodilo s poretkom riječi u rečenici – prvo apozicija (imenica koja pobliže označava drugu imenicu) pa subjekt?

Treba: **računala Apple (ili Appleova računala), automobili Renault (Renaultovi automobili), bomboni PEZ, magazin GEO, upaljač Zippo (Zippov upaljač), mobilna mreža 095 (ili Tele2 kao tvrtka), VIP-ova mreža (ili mreža VIP-a), T-Comovi internetski korisnici (ili internetski korisnici T-Coma), internetska mreža, plazmatski televizor!**

2.15 BROJEVI

Rečenice nikada ne bi trebalo počinjati brojevima ispisanim brojkama:

- ⇒ **Loše:** ~~40 bodova je minimum~~ za prolaz na ispitu.
- ⇒ **Bolje:** **Deset bodova minimum je** za prolaz na ispitu.
- ⇒ **Loše:** ~~2005. je bila~~ povijesna godina za FSB.
- ⇒ **Bolje:** **Godina 2005.** bila je povijesna za FSB.

Brojeve do deset trebalo bi ispisivati slovima, ali ako nešto izražavamo mjernim jedinicama, osobito kad je mjerna jedinica izražena kraticom, broj treba pisati brojkama.

- ⇒ **Loše:** Pješačio je ~~šest km~~.
- ⇒ **Zdravije:** Pješačio je **devet kilometara**.
- ⇒ **Dobro:** Pješačio je **9 km**.

2.16 ZBOG I RADI

Miješanje prijedloga **zbog** i **radi** jedna je od najčešćih pogrešaka, ali bar nije nerazumljiva jer postoje slučajevi kada doista nije jasno koji bi gdje trebalo upotrijebiti. Pravilo je jednostavno:

Prijedlogom **zbog** izričemo **uzrok**.

- ⇒ Zakasnio je na spoj **zbog** ispita. (**zato što** je pisao ispit)

Prijedlogom **radi** izričemo **namjeru** (želju, cilj, svrhu).

- ⇒ Došao je **radi** pisanja ispita. (**da bi** pisao ispit)

Pogrešnom upotrebom možemo dobiti sulude rečenice:

- ⇒ Čovjek je uhićen **radi** ubojstva. (uhićen je **da bi** nekoga ubio!)
- ⇒ Čovjek je uhićen **zbog** ubojstva. (**zato što** je nekoga ubio)

Ili, ako ćemo jednim udarcem ubijati dvije muhe:

- ⇒ Zubaru sam otišao **zbog** zubobolje, a **radi** liječenja.
Ali, nipošto:
⇒ Zubaru sam otišao ~~zbog~~ ~~radi~~ zubobolje.

3. RJEČOSLOVLJE

3.1 DOPUSTITI / ~~DOZVOLITI~~, DOZVOLA / DOPUŠTENJE

Glagol *dozvoliti* preuzet je u hrvatski jezik iz ruskoga i umjesto njega treba upotrebljavati glagol *dopustiti*.

⇒ **Pogrešno:** ~~Dozvolite~~ da vam se obratim.

⇒ **Pravilno:** **Dopustite** da vam se obratim.

Od glagola **dozvoliti** i **dopustiti** izvedene su imenice *dozvola* i *dopuštenje*, koje se značenjski razlikuju. **Dozvola** je *isprava kojom se dopušta obavljanje kakvih radnja ili poslova*, a *dopuštenje* je *slaganje ili odobrenje da se što učini*. Tako ćemo imati *vozačku dozvolu*, a da što učinimo *tražit ćemo ili dobiti čije dopuštenje*.

3.2 DRVNI, PAPIRNI / DRVEN, PAPIRNAT

Pridjevi **drvni** i **drven** značenjski se razlikuju. Pridjev **drvni** znači *koji se odnosi na drvo*, npr.: *drvena industrija*, *drvena proizvodnja*, *drveno gospodarstvo*. Pridjev **drven** znači *koji je izrađen od drva kao građe*, npr.: *drvene igračke*, *drven stolac*, *drvena kuća*, *drven čamac*. Isto vrijedi i za pridjeve **papirni** i **papirnat**.

⇒ **Pogrešno:** ~~drvena~~ stolarija, ~~drveni~~ plin, ~~papirne~~ maramice, ~~papirna~~ kutija

⇒ **Pravilno:** **drvena** stolarija, **drvni** plin, **papirnat**e maramice, **papirnat**a kutija, **papirni** otpad, **papirna** industrija.

3.3 FIZIKALNI / FIZIČKI

Pridjevi **fizikalni** i **fizički** imaju zajedničko značenje *koji se odnosi na fiziku*, npr. *fizikalni/fizički zakoni*, *fizikalna/fizička veličina*, no pridjev **fizički** ima i drugo značenje *koji se odnosi na tijelo*, npr. *fizički napad*, *fizička snaga*, *fizički razvoj*. U tom je značenju bolje upotrebljavati pridjev **tjelesni** (*tjelesni napad*, *tjelesna snaga*, *tjelesni razvoj*). Pridjevu **fizički** u značenju *koji se odnosi na fiziku* bi trebalo dati prednost pred pridjevom **fizikalni** (preuzetim iz engleskoga).

⇒ **Pravilno:** **fizička** svojstva, **fizičke** veze među makromolekulama.

3.4 ~~MULTI~~ > VIŠE-

Prefiksoid **multi-** latinskoga je podrijetla, a znači *više*, *mного*, *mногоstruko*. Pojavljuje se u složenicama, a u većini se takvih riječi **multi-** može zamijeniti hrvatskom riječju **više-**, npr. ~~multinacionalni~~ > **višenacionalni**, ~~multifunkcionalni~~ > **višefunkcionalni**, ~~multilateralni~~ > **višestrani**, **mногоstrani**, ~~multiprocesorski~~ > **višeprocesorski**.

Tuđica *multitasking* može se zamijeniti hrvatskom riječju *višezadačnost*.

3.5 ~~PODESITI~~ > PRILAGODITI, NAMJESTITI, ~~PODEŠAVANJE~~ > PRILAGODBA, NAMJEŠTANJE

Umjesto glagola **podesiti** bolje je upotrijebiti glagole **prilagoditi** i **namjestiti**, a umjesto glagolske imenice **podešavanje** imenice **prilagodba** i **namještanje**.

⇒ **Pogrešno:** Trebaš ~~podesiti~~ brzinu vožnje, ~~podešavanje~~ temperature grijala, ~~podešavanje~~ naslona za glavu

⇒ **Pravilno:** Trebaš **prilagoditi** brzinu vožnje, **namještanje/prilagodba** temperature grijala, **namještanje** naslona za glavu.

3.6 TEORETSKI / TEORIJSKI

Pridjev i prilog **teoretski** te pridjev i prilog **teorijski** značenjski se razlikuju. Pridjev **teoretski** znači *koji postoji samo kao pretpostavka* (npr. *teoretska mogućnost*), a prilog **teoretski** znači *u pretpostavci* (npr. *Teoretski je moguće položiti ispit iz Prerade polimera*).

Pridjev **teorijski** znači *koji se odnosi na teoriju*, a prilog **teorijski** znači *tako da uključuje teoriju*. Pridjev i prilog **teoretski** ne treba upotrebljavati u značenju pridjeva i priloga **teorijski**:

⇒ **Pogrešno:** ~~teoretska~~ nastava, ~~teoretsko~~ znanje, ~~teoretski~~ predmeti, ~~teoretski~~ objasniti uzroke promjena u atmosferi

⇒ **Pravilno:** **teorijska** nastava, **teorijsko** znanje, **teorijski** predmeti, **teorijski** objasniti uzroke promjena u atmosferi

3.7 NAJOPTIMALNIJE, NAJPRIORITETNIJE > OPTIMALNO, PRIORITETNO

Problem je pridjeva **optimalno** to da u svom značenju već ima superlativ. Naime, *optimus* na latinskom znači najbolji. Što je onda najoptimalniji? Najnajbolji? Isto vrijedi za riječ najprioritetniji. Prioritet je samo jedan. I alternativa je samo jedna. Nema nekoliko alternativa, to su mogućnosti!

3.8 POSTEPENO > POSTUPNO

Riječ **postupno** označuje da se što odvija polako, u fazama, odnosno *stupanj po stupanj* (ne stepen po stepen!).

⇒ **Pogrešno:** Temperatura se ~~postepeno~~ snižavala. Vid mu je ~~postepeno~~ slabio.

⇒ **Pravilno:** Temperatura se **postupno** snižavala. Vid mu je **postupno** slabio.

⇒ **Pravilno:** **Stupnjevit** razvoj, ali **stepeničast** krov (u obliku stepenica).

3.9 ISTICATI / ISTJECATI

Glagol **isticati** znači *davati čemu pozornost ili posebnu važnost, naglašavati* (npr. isticati čije zasluge) te *stavljati što na kakvo vidljivo mjesto* (npr. isticati zastavu). Glagol **istjecati** znači *izlaziti u tekućem stanju, ili dolaziti do kraja u kakvu vremenskom razdoblju*.

⇒ **Pogrešno:** ~~Isti~~će rok za upis u školu. ~~Isti~~ću rokovi za polaganje ispita. Voda ~~isti~~će iz slavine.

⇒ **Pravilno:** **Istje**će rok za upis u školu. **Istje**ću rokovi za polaganje ispita. Voda **istje**će iz slavine.

3.10 ISTI / JEDNAK

Pridjev **isti** u hrvatskome standardnom jeziku znači *onaj koji je bio i prije* (npr. **isti** slučaj kao i jučer), i *upravo taj, a ne koji drugi* (npr. vježbe se održavaju u **istoj** dvorani), i ne može se upotrebljavati u značenju *koji se ne razlikuje od onog s kojim se uspoređuje* jer to značenje pripada pridjevu **jednak**.

⇒ **Pogrešno:** Njih dvije nisu odrasle u ~~istim~~ životnim uvjetima. Oni imaju ~~isti~~ način rada.

⇒ **Pravilno:** Njih dvije nisu odrasle u **jednakim** životnim uvjetima. Oni imaju **jednak** način rada.

3.11 ZAHVALITI / ZAHVALITI SE

Glagol **zahvaliti** znači *izraziti zahvalnost komu za što*, npr. zahvaliti na danu povjerenju, zahvaliti komu na lijepim riječima. Povratni oblik **zahvaliti se** upotrebljava se u značenju *ljubazno ne prihvatiti ili odbiti što*, npr. zahvaliti se na ponudenoj suradnji znači *ne prihvatiti ili odbiti suradnju*. Povratni oblik **zahvaliti se** ne treba upotrebljavati kada želimo izraziti zahvalnost.

⇒ **Pogrešno:** Zahvaljujem se roditeljima na podršci tijekom studija. Zahvaljujem se svima koji su mi pomogli.

⇒ **Pravilno:** **Zahvaljujem** roditeljima na podršci tijekom studija. **Zahvaljujem** svima koji su mi pomogli.

4. STRUČNI TERMINOLOŠKI SAVJETI

Pri pisanju studentskih radova, česte su određene terminološke pogreške. U daljnjem tekstu navode se bez nekog posebnog reda.

Stezanje / skupljanje

Skupljanje je **linearna** promjena (npr. *hlače su se skupile u pranju*), a **stezanje** je **obujamna** (volumna) promjena (npr. *otpresak se tijekom hlađenja steže*).

Temperatura pri / na

Zagrijava se ili hladi **na** određenu temperaturu (npr. *kapljevina se zagrijava na temperaturu vrenja, do vrelišta, a nastale se pare kondenziraju i prikupljaju*), a radi se **pri** određenoj temperaturi (npr. *pri temperaturi od 205 °C mogu se izvlačiti staklom ojačani polipropilen i kruti poli(vinil-klorid)*).

Postojanost / otpornost

Pojam **otpornosti** vezuje se uz **mehanička svojstva** (npr. *otpornost prema početnom stvaranju napuklina, otpornost trošenju, otpornost na djelovanje savojnih opterećenja i vibracija, otpornost na zagrebanje*), a **postojanosti** uz **kemijska svojstva** (npr. *postojanost prema koroziji, toplinska postojanost, kemijska postojanost, postojanost na atmosferilije*).

Malo, veliko / nisko, visoko

Snizuje se, odnosno povisuje sve što je na skali (npr. niži ili viši troškovi, niža ili viša temperatura, visoka ili niska smična viskoznost, visoka ili niska brzina ubrizgavanja, visoki ili niski tlak, polietilen niske ili visoke gustoće). No kalupna šupljina može biti mala ili velika, kao i temperaturna razlika, serija, ušteda materijala...

Ugljični dioksid > ugljikov dioksid

Budući da je riječ o spojevima elementa ugljika, a ne o predmetima načinjenima (sazdanima) od elementarne tvari ugljika, treba rabiti posvojni pridjev **ugljikov**, a ne gradivni pridjev **ugljični**, kao što se npr. kaže: aluminijska poluga, aluminijska cijev (gradivni pridjev), ali aluminijev kation i aluminijev spoj (posvojni pridjev). Dakle, ugljikov monoksid, ugljikov dioksid, silicijev dioksid, itd.

Uzorak / ispitak

Sintagma *ispitni uzorak* je neispravna.

Uzorak (e. *sample*) je slučajno (statistički) odabrana količina materijala potrebna pri ispitivanju, a izdvojena iz cjelokupne količine materijala (osnovni skup).

Ispitak (e. *specimen*) – količina materijala koja se za ispitivanje uzima iz uzorka – može biti bezoblična (npr. ispitivanje praha) ili se pravi ispitno tijelo (npr. epruveta pri ispitivanju rastezanjem).

Vlačna čvrstoća > rastezna čvrstoća

Rastezati znači uvećavati površinu čega u duljinu i širinu, dakle označuje proces koji se događa s tvari, dok **vući** (potezati, povlačiti) označuje radnju koju subjekt nad čim vrši.

Rastezanje je djelovanje u smislu povećanja razmaka među česticama, a to je pojava koja se događa pri pokusu rastezanjem (**ne** vlačnom pokusu).

⇒ **Pravilno: rastezna**, a ne ~~vlačna~~ čvrstoća, **modul rastezljivosti** (faktor proporcionalnosti pri djelovanju rasteznog naprezanja) i **rastezljivost** (svojstvo deformabilnosti pri djelovanju rasteznog naprezanja).

Plastomeri, elastomeri, duromeri

Često se prilikom prevođenja s engleskog jezika javljaju pojmovi kao što su: ~~termoplasti~~, ~~termoseti~~ ili ~~duroplasti~~. No, prema jednoj proširenoj podjeli, koja se temelji na njihovu ponašanju pri povišenim temperaturama, polimerni materijali mogu biti **plastomeri** (e. *thermoplastics*), **duromeri** (e. *thermosets*) i **elastomeri** (e. *elastomers*). Posebna su skupina materijala **elastoplastomeri** (e. *thermoplastic elastomers*). Kao zajedničko ime za duromere i plastomere najčešće se rabi naziv plastika.

Tlak / pritisak

Pritisak – skraćeno od pritisna sila ili pritisno opterećenje, N
Tlak – MPa, bar (npr. tlak u kalupnoj šupljini, tlak ubrizgavanja)

Udarna žilavost

Udarnu žilavost kao pojam treba izbjegavati jer ne govori o tome o kojem udarnom naprezanju je riječ. Vrste žilavosti, ovisne o vrsti udarnog naprezanja su ove: savojna žilavost, rastezna žilavost, pritisna žilavost, uvojna (torzijska) žilavost.

Pakovanje / pakiranje / ambalaža / pakovina

Ambalaža ili **pakovanje** je omot, sve u što se roba pakira, zaštitni paket, omot, sanduk u koji se oprema roba radi čuvanja ili prijevoza ili omot napravljen od ambalažnog materijala namijenjen pakiranju.

Pakirati znači zamatati ili zamotati proizvod u ambalažu, iz čega se izvodi glagolska imenica **pakiranje** – zamatanje, zamotavanje.

Pakovina – zapakirani proizvod i njegova ambalaža.

Obrada, izrada, prerada / obradba, izradba, preradba

Dopušteno je upotrebljavati i jedan i drugi oblik riječi (sa slovom *b* ili bez njega), no treba voditi računa o tome da se jednako načelo primjenjuje u cijelom radu.

Agregatna stanja

Agregatna stanja su: **plinovito** (plin), **kapljevito** (kapljevina) i **čvrsto** (ne ~~kruto~~, čvrstina). Sva su tijela čvrsta, samo su neka kruta. Često se miješaju pojmovi tekućine i kapljevine. Tekućina je tvar koja zauzima oblik posude u kojoj se nalazi, a može biti kapljevina ili plin. Tekućina = fluid. Razlika se uči i u Nauku o toplini.

Napuklina / pukotina

Napuklina je posljedica pucanja tvorevine koja se tijekom vremena može pretvoriti u **pukotinu** (otvor kroz koji se vidi). Npr., ako su na vodovima spremnika goriva pukotine, kroz vodove će iscuriti gorivo. Kod napuklina to nije slučaj, ali napukline se mogu pretvoriti u pukotine i onda je katastrofa sigurna.

Filtar, cilindar, kalendar

Često se čita i sluša ~~filter~~, filterski, ~~filtera~~, no ispravna hrvatska riječ je **filtar**, koja se u jednini sklanja ovako: NA filter, G filtra, DL filtru, I filtrom, a u množini ovako: N filtri, G filtara, DLI filtrima, A filtre. Pridjev je **filtarski**.

Na jednak način sklanjaju se i riječi **cilindar** i **kalendar**, u jednini ovako: NA cilindar/kalendar, G cilindra/kalandra, DL cilindru/kalandru, I cilindrom/kalandrom, a u množini ovako: N cilindri/kalandri, G cilindara/kalandara, DLI cilindrima/kalandrima, A cilindre/kalandre.

Dizajn, dizajniranje

Smisljena uporaba hrvatske riječi **dizajn**:

Dizajniranje – estetsko oblikovanje proizvoda (npr. automobila)

Dizajner – stručnjak koji se time bavi je dizajner, npr. modni dizajner

Engleska riječ *design* može biti imenica, glagolska imenica, pridjev i glagol. Primjeri kako se može prevoditi riječ *design*:

⇒ Glagol: nacrtati, narisati, napraviti skicu (plan), zasnovati, konstruirati, kreirati, zamisliti.

⇒ Imenica: nacrt, uzorak, skica, dezen, konstrukcija, plan, zamisao, namjera.

⇒ Glagolska imenica: projektiranje, konstruiranje, oblikovanje.

⇒ Pridjev: projektirani, osmišljeni, kreirani.

Tehnika / tehnologija

Tehnologija je prema J. Beckmannu sveobuhvatna znanost o isprepletenosti tehnike, gospodarstva i društva, a Ropohl tehnologiju definira kao znanost o tehnici koja se odnosi na opisno tumačenje svih aktivnosti vezanih uz objekt tehnike.

Vrlo je česta uporaba riječi **tehnologija**, iako se ona najčešće može zamijeniti riječima *tehnika*, *postupak* ili *proces*.

Pa tako imamo: makromolekulnu **tehniku** (pravljenje monomera, polimernih prepolimera, polimerizata ili polimernih materijala), **postupke** oplemenjivanja polimernih tvari, **oblike** ili **načine** mehaničke uporabe, **skupine postupaka** toplog oblikovanja, **metode** ispitivanja polimernih materijala, itd.

Norma / standard

Pojmovi *standard* i *norma* često se smatraju sinonimima iako imaju različita značenja. Pojam standarda i standardizacije široko je prihvaćen u engleskom govornom području dok se u ostalim jezicima rabi pojam norme i normizacije. **Norma** je dokument donesen konsenzusom (općim slaganjem) i odobren od priznatoga tijela, koji za opću i višekratnu uporabu daje pravila, upute ili značajke za djelatnosti ili njihove rezultate s ciljem postizanja najboljeg stupnja uređenosti u danome kontekstu, a **standard** je rezultat primjene velikog broja korisnika.

Primjeri:

- ⇒ Prema hrvatskoj normi HRN ISO 31-0:1996, Veličine i jedinice – 0. dio: Opća načela (ISO 31-0:1992) utvrđen je decimalni zarez kao decimalni znak za uporabu u Republici Hrvatskoj.
- ⇒ MP3 format je standard za sviranje glazbe.
- ⇒ IP protokol je standard na najvećoj računalnoj mreži danas – internetu.
- ⇒ Norme doprinose unaprjeđenju sigurnosti, zdravlja, kvalitete okoliša i poboljšanju životnog standarda.

Umor / zamor

Ljudi se **umaraju**, **zamor** se javlja u materijalu konstrukcije (bez obzira na veličinu).

Osobine / svojstva

Ljudi imaju **osobine**, a materijali **svojstva**.

~~Značajka~~ > karakteristika

Vrhunski jezikoslovci smatraju da je riječ karakteristika tvorbeno plodnija od riječi značajka.

~~Kakvoća~~ > kvaliteta

Vrhunski jezikoslovci smatraju da je riječ kvaliteta plodnija od riječi kakvoća. Nudi mogućnost tvorbe drugih oblika, npr.: kvalitetan.

Zanat / obrt

Zanat se uči i postaje se zanatnikom, za obrt, obrtnik mora dobiti dopusnicu (dozvolu). Samo u nekim slučajevima je preduvjet za obrt zanat, npr. za frizera ili pedikera. Jedna obrtnica koji uspješno proizvodi plastične dijelove je po struci medicinska sestra.

Pisanje kratica polimera

Nazivi polimera i dodataka često su vrlo dugački, stoga je vrlo prošireno pisanje kratica. Uobičajeno je kratice sastavljati prema nekom logičkom i upotrebljivom sustavu. U nastavku su navedeni najčešće kratice i nazivi polimera. Prilikom pisanja radova, pri prvom spominjanju naziva polimera treba navesti njegov puni naziv i kraticu u zagradi, npr.: Polietilen visoke gustoće (PE-HD) i polietilen niske gustoće (PE-LD) najčešće se primjenjuju za izradu plastičnih vrećica. U daljnjem tekstu može se navesti samo kratica.

ABS – akrilonitril/butadien/stiren

EPDM – etilen/propilen/diensi kaučuk

EVOH – etilen/vinil-alkohol

NR – prirodni kaučuk

PA – poliamid
PAN – poli(akrilonitril)
PBT – poli(butilen-tereftalat)
PC – polikarbonat
PEEK – poli(eter-eterketon)
PE-HD – polietilen visoke gustoće
PE-HMW – polietilen visoke molekularne mase
PE-LD – polietilen niske gustoće
PE-LLD – linearni polietilen niske gustoće
PE-MD – polietilen srednje gustoće
PET – poli(etilen-tereftalat)
PE-X – umreženi polietilen
PF-smola – fenol-formaldehidna smola
PHA – poli(hidroksi-alkanoat)
PLA – polilaktid, polimer mliječne kiseline
PMMA – poli(metil-metakrilat)
PP – polipropilen
PTFE – poli(tetrafluoretilen)
PVC – poli(vinil-klorid) (koji može biti krut ili neomekšan i omekšan)
PVDC – poli(viniliden-klorid)

~~Biorazgradiv, topiv~~ > biorazgradljiv, topljiv

Poslije rasprave u okviru projekta *Izgradnje hrvatskog strukovnog nazivlja*, popularne *Strune* zaključeno je da se treba primjenjivati oblik **razgradljiv, biorazgradljiv i topljiv**, a ne ~~razgradiv, biorazgradiv i topiv~~.

Kaučuk / guma

U engleskom jeziku nema razlike između neumrežene (ali umrežive) polimerne tvari (kaučuka – e. *rubber*, npr. *natural rubber*) i umreženog elastomernog materijala (gume – e. *rubber*, ponekad *vulcanized rubber*). Umreživanjem pretežno plastični kaučuk prelazi u gumasto-elastično stanje, a za umreživanje je potrebno umreživalo.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Nakon što se pomno pročitali i proučili sve napisane savjete, pronađite pogreške u tekstu (koji se nalazi u predlošku za pisanje diplomskih radova):

Izjavljujem da sam ovaj rad izradio samostalno koristeći stečena znanja tijekom studija i navedenu literaturu.
Zahvaljujem se

KORIŠTENA LITERATURA:

Gledec, G.: Pravopisni savjeti za izradu studentskih radova v1.4.0,
http://www.tel.fer.hr/download/repository/pravopisni_savjeti.pdf

Jezični savjeti, Zbirka jezičnih savjeta Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, <http://savjetnik.ihj.hr/>

Jezični savjetnik, jezicnisavjetnik.mojblog.hr

Tema mjeseca, Editor Plus d.o.o., <http://editorplus.hr/index.php/tema-mjeseca>

Čatić, I.: Proizvodnja polimernih tvorevina, Društvo za plastiku i gumu, Zagreb, 2006.

Jezični savjeti iz časopisa *Polimeri*

Jezični savjeti I. Čatića